

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: .....

Cím: *Ha nem történik sürgős selejtezés a főváros levéltárában, a városháza belefullad saját irattömegébe*

Forrás: .....

Magyar Újság

Bp

(Hely)

1927. 4. 17.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Osztályozás

Tárgy

902.5

Hely

Idő

"1927"

Személy

Ha nem történik sürgős selejtezés a főváros levéltárában, a városháza belefullad saját irattömegébe

*A főlevéltárnok javasolta a tanácsnak a történelmi és a kezelési anyag szétválasztását
A tanács még nem határozott a levéltár problémái fölött*

A levéltárnokok tudományos munkáját lehetetlenné teszi a hétköznapi adminisztráció

Régi tétel, hogy az élet nem áll meg, az élet mindenütt fejlődést követel, a legcsendesebb vonatkozásokban is, amilyen például az a hatalmas kiterjedésű nagyanyagú levéltár, amely sok termet tölt meg a városháza épületkolosszusában. Rendkívüli értékek és nagyszerű érdekességek vannak ebben a levéltárban: ott pihen a régi Pestnek, a régi Budának, a régi Óbudának ezer intimitása és az ifjú Budapestnek lassan történelmivé váló millió dokumentuma is. Holt anyag ez és mégsem holt anyag, mert a maga halottságával az életet, a tudományt, a jelent, a jövőt szolgálja. A levéltár azonban a maga munkájának és az élet követelményeinek csak megfelelő körülmények között tud eleget tenni és

véltárnak érdeke ez, de érdeke az egyetemes tudománynak is.

Buda visszafoglalásától — a huszadik század első évtizedéig

Budapest főváros levéltára 1901-ben jutott el a mai strukturájához. Akkor egyesítették ténylegesen a volt budai, a volt óbudai és a volt pestvárosi levéltárat. Pest-Buda 1872-ben történt egyesítése óta egységes vezetés alatt állt ugyan a levéltári anyag, de tizenkét helyen és hatvan helyiségben volt elhelyezve és csak 1901-ben, midőn a Károly-körúti városházán a páncélszoba is elkészült a történelmi értékek számára, lehetett végre az egész anyagot a mai épületrészben elhelyezni.

A levéltár anyaga két részből áll: a régi és az új anyagból.

A régi anyag

Óbudának, Budának és Pestnek írásos dokumentumait őrzi, 1687-től, Buda visszafoglalásától kezdődően. Kanceláriai leiratok, helytartótanácsi iratok,

katonai jegyzokönyvek, polgári perek iratai, rendőrségi és árvaszéki iratok, valamint régi városi közgyűlések és egyéb ülések jegyzőkönyveinek tömegét őrzi sárgult íveken ez a hatalmas anyag, amelyben meghúzódik a három város kétszáz esztendejének minden életjelensége.

Az új anyag

a három város egyesítése óta, 1872 óta Budapest közigazgatásának írásos lecsapódását őrzi, éspedig ügyosztályok szerint, egészen 1910-ig, ennek az évszázadnak első tizedéig.

Sürgős selejtezésre van szükség

A főváros levéltárának új anyaga, amelyet ügyosztályok szerint őríznek, az egyes ügyosztályok irattáraiból kerül át tizenötévenként a fővárosi levéltárba. Ez az anyag rendkívül nagy, jellemezhetetlen mennyiségű papírtömegeket jelent, amelyek minden másfél évtizedben nagyobbak és nagyobbak lesznek és

mennyiségükkel valósággal elnyeléssel fenyegetik a városházát. Ha az eddigi rendszer megmarad, a városháza rövidesen bele fog fullni saját irattömegébe.

A radikális selejtezésre tehát sürgős szükség van. Néhány héttel ezelőtt a levéltár vezetősége előterjesztéssel fordult a tanácshoz és kérte, hogy a levéltár óriási problémáját, a magyaránú selejtezést valamilyen módon minél előbb oldja meg.

A tanács az előterjesztés fölött még

nem döntött. Nagyon kényes dologról van szó, mert csak a valóban értéklenné vált iratokat lehet megsemmisíteni. Nehéz dolog annak az elbírálása, hogy melyik iratra, vagy iratrészre mikor lehet szükség. Eppen ezért

a levéltárnak az az álláspontja, hogy tizenötéztendőnként, mielőtt az irattárból az egyes ügyosztályok saját anyagukat átadnák a főváros levéltárának, maguk az ügyosztályok végezzék el a selejtezés munkáját,

mert ott sokkal könnyebben és jobban meg tudják állapítani, milyen iratokra lehet szüksége a tanácsnak a jövőben.

Az anyag kezelésénél a levéltárnak inkább a történelmi szempontokra kell figyelemmel lenni. A főváros levéltáráról szóló törvény is a tudományos szempontból való kezelést és megőrzést, továbbá a levéltár történeti értékű, valamint közigazgatási és jogi szempontból értékes anyagának felkutatását és nyilvántartását jelöli meg a levéltár feladatául. A levéltár régi, úgynevezett történeti anyaga a selejtezés szempontjából nem vehető figyelembe, a levéltárnak ebben a részében egyáltalán nem selejtezhettek, az ott felhalmozott anyagra már csak nyelvi

a főváros levéltárának ma súlyos problémái vannak, amelyeket sürgősen meg kell oldani.

Napról-napra aktuálisabbá válik ezeknek a kérdéseknek rendezése. Nemcsak a fővárosnak, vagy magának a le-

szempontból is nagy szükség van. Elegendő erre az a példa, hogy Bartal Antal, aki a Tudományos Akadémia kiadásában tavaly megjelentette, a Magyarországi latinság szótára című nagy munkáját, ehhez a munkához felbecsülhetetlen értékű dokumentumokat talált az 1872. év előtről őrzött, háromnegyed részében latinnnyelvű városi levéltári anyagban.

A tudományos munkát lehetetlenné teszi az adminisztráció

A selejtezés problémája a főváros levéltáránál összefügg egy másik kérdésnek, a személyi kérdésnek rendezésével, valamint a tudományos szempontok érvényesítésével is. A városi levéltár vezetősége voltaképp megoszlik a tudományos szempontok és a kezelési szempontok szerint. A tudományos munkát Gárdonyi Albert dr. főlevéltárnok és Budó Jusztin dr. levéltárnok végeznék, ha volna ideje a tudományos bűvárokodással való idejének. Erre azonban nagyon kevés, vagy semmi idő sem marad és pedig azért, mert

a kezelési szakon a folyton gyarapodó új anyag átvételére és legalább mérsékelt selejtezésére is olyan

óriási munkát igényel, hogy a két tudós ideje jórészt eltelik a tudományos szempontoktól elvonatkoztatott, adminisztratív természetű munkával.

A levéltár kezelési szakán egy levéltári főtiszt és egy tiszt dolgozik. A kezelési munkát ez a két tisztviselő nem tudja elvégezni, ma tehát az a helyzet, hogy

a két archivárius-paleografus tudományos munkálkodását lehetetlenné teszi az adminisztrációs elfoglaltság.

Néhány hónappal ezelőtt a főlevéltárnok javasolta a tanácsnak, hogy a történelmi levéltárt a tanács válassza el egymástól, a tudományos munka érdekében és

szaporítsa ugyanakkor a kezelési szakon lévő tisztviselők létszámát.

Ez a rendszer külföldi nagy városok levéltárainál is bevált, megvalósítása minden valószínűség szerint megoldható a fővárosi levéltár sok problémáját is.

A tanács ezzel az előterjesztéssel sem foglalkozott még,

de ha sor kerül a közigazgatási reform tárgyalására, sok más fontos kérdéssel együtt ez a hasonlóan fontos probléma is szőnyegre kerül, mert hiszen nem másról van szó, mint arról, hogy a levéltár élén álló két tisztviselőnek megfelelően, a tudományt és az általános tudományos kutatás megerősítését szolgálhassa a maga fontos örhélyén, a főváros levéltárában.